

Monumentnummer*: 519041

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 24 juni 2002
Kadaster deel/nr 82632/140

Woonplaats* Breda
Gemeente* Breda
Provincie* Noord-Brabant

Locatiennaam Breda
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Breda
Sectie* C
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 2292

Omschrijving**

Inleiding

WATERTOREN in Expressionistische stijl gebouwd in 1935 in opdracht van de gemeente Breda. Ontwerp is van de directeur van Openbare Werken P.A.H. Hornix in samenwerking met ir.

J.H.J. op den Oordt voor de constructie. Het werk is uitgevoerd door de N.V. Internationale Gewapendbeton Bouw (I.G.B., Breda) voor de somma van f. 80.000,00. In de zeventiger jaren zijn alle vensters in de toren dichtgemetseld. Tevens werd de lantaarn op het dak dichtgezet.

De 39,3 meter hoge toren ligt op een trapeziumvormig terrein, dat tevens een overstortvijver bevat, die 3700 kubieke meter water kan bevatten. De vijver heeft hiervoor, aan de kant van de toren, een kwartcirkelvormige keermuur met een lengte van 48 meter tot 5 meter in de grond gekregen. De andere zijden hebben een zandtalud. Het bijbehorende pompstation ligt op ca.

7 kilometer afstand in het gehucht Dorst (gemeente Oosterhout). Bij de bouw van de toren was het pompstation reeds aanwezig. Vijver en pompstation horen niet tot de bescherming.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De watertoren onder kegelvormig dak met lantaarn heeft een ronde doorsnede met uitkraging ter plaatse van het reservoir, direct eronder rondom op de hoogte van de lekvloer een belvédère. Aan de voorkant van de toren een eenlaagse aanbouw voor de ingang en een vijfhoekige voor de traptoren. Beide onderdelen hebben een plat dak. De toren bevat negen bouwlagen inclusief een reinwaterkelder en lantaarn. De lantaarn is voorzien van een koperen bekleding. De toren heeft een skelet van gewapend beton bekleed met metselwerk van paarsrode handgevormde baksteen, gemetseld in staand verband met terugliggend voegwerk.

Afdeklijsten en lekdorpels bij de muuropeningen zijn van graniet.

In de toren een betonnen vlakbodemreservoir met er ringvormig omheen een tweede reservoir. Gezamenlijk hebben ze een inhoud van 1200 m³. De vloer van het reservoir ligt op 22,81 meter hoogte boven peil. De betonconstructie bestaat uit kruis- en radiaalbalken, die hun belasting overbrengen op acht binnenkolommen en zestien buitenkolommen. De zesentwintig meter lange kolommen staan op een funderingsplaat. De ingang heeft stalen rondboogdeuren. In het trappenhuis en torenmantel bevonden zich oorspronkelijk verticale strook- en rondvensters met ondermeer gekleurd glas. De vensterpartijen zijn gedicht met terugliggend metselwerk. In het trappenhuis betonnen halfcirkelvormige Engelse trappen met een recht begin- en eindstuk.

Boven de ingangspartij twee gebeeldhouwde reliëfs van de beeldhouwer J. van Aalst in Franse kalksteen. De bovenste is in de muur ingemetseld. Het stelt een engel voor die het wapen van Breda draagt. De onderste staat vrij op een console.

Hierop bevinden zich afbeeldingen van onder meer: Mozes die op de rotsen slaat, een bron, een put en een pomp en een hoogreliëf met de volgende tekst: "In het jaar MCMXXX. burgemeester van Breda was Mr. Dr. W.O.A. van Sonsbeeck en Ir. W.K.M. de Kat directeur der gemeente bedrijven werd deze toren gebouwd door de stadsbouwmeester P.A.H. Hornix".

Waardering

De watertoren is van algemeen belang. Hij heeft cultuurhistorische waarden: hij is van belang als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van de watervoorziening; hij is van belang als bijzondere uitdrukking van de technische en typologische ontwikkeling van de watertoren in beton. Het object heeft architectuurhistorische waarden: hij is wegens de zeer expressieve uitvoering en detaillering van bijzonder belang voor de geschiedenis van de architectuur; hij markeert de opvattingen over architectuur van de afdeling openbare werken van de stad; hij is van belang als voorbeeld van het werk van de indertijd toonaangevende NV. I.G.B. te Breda. Hij heeft ensemblewaarden: de toren is met zijn zeer expressieve silhouet typerend voor het stadsbeeld.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Nutsbedrijf

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument